Geografia i medi natural

El castell de Castellolí es troba situat a una altitud de 581 metres ben a prop del camí que uneix Igualada i la Conca d'Òdena amb el Casal barceloní a través del coll dels Brucs. Va ser construït en un indret ben estratègic pel que fa a la defensa de les terres situades a la riba esquerra del Llobregat (la Catalunya Vella) esdevenint doncs un pas vital en aquest sentit.

L'altre castell proper que defensava l'altre pas important era el de Claramunt, que guardava el camí que conduïa al Penedès a través de l'estret de Capellades. Una missió idèntica servant dos passos vitals per a la consolidació de les fronteres comtals amb els sarraïns del Baix Penedès i Camp de Tarragona.

L'indret es troba actualment cobert d'una brolla d'estepes atapeïda de pi blanc, restant només alguns bosquets menors d'alzina.

La història

Les primeres notícies del castell daten del juliol de 990 amb motiu de la donació de Senderedus i muller a l'església de Santa Maria del terme del castell de Claramunt i del comtat de Barcelona, d'uns terrenys que es trobaven al comtat de Manresa «in terminio de castrum Audelino». Aquesta denominació prové, segons afirmà Francesc Carreras i Candi (1907), del nom d'un noble anomenat *Eulí*, *Aulí* o *Odelí*, el qual amb el temps es convertí en Olí.

El desembre de 1003 fou proclamat el testament sacramental d'«Audesindo», qui, en acudir a defensar el «kastrum Audelini» contra els sarraïns que hi posaren setge va ser mort. En confirmar el papa Silvestre II els béns del monestir de Sant Cugat del Vallès fa esment del castell *Odelino*. D'aquest castell hi ha documents sota les denominacions *Adolino* (1046), *Odolini* (1058), *Udulini* (1063) i *Odolino* (1068) amb motiu de vendes i referències a descripcions de territoris.

Una nova confirmació de béns del monestir de Sant Cugat datada el 1098 també parla d'aquest castell, ara anomenat *Odilone*, i el 1131 torna a aparèixer en el contenciós obert entre Ramon Guillem d'Òdena, senyor de la baronia del mateix nom, amb l'abat de Sant Cugat. En aquest document es parla de la seva castlania la qual va encomanar Ramon Berenguer IV al vescomte Reverter, junt amb altres castells. El vescomtat de Barcelona s'extingí, però l'any 1268 el rei Jaume I va escriure al vescomte de Cardona, Ramon Folc, ordenant-li que lliurés a Joan Pere Sabata, batlle de Montblanc, la possessió dels castells que per ell tenia en feu, i entre ells figurava el de Castellolí.

Les hostilitats que tingueren lloc entre el vescomte de Cardona i el rei Jaume I desembocaren en un arbitratge que finalitzà en un conveni firmat en el castell de Castellolí (1269). Durant el regnat de Jaume I i el de Pere II el Gran, hi ha els personatges rellevants de Maimó de Castellolí, que acompanyà Pere, quan encara no era rei, en el seu viatge a

Castella, i Guillem de Castellolí que tingué la confiança del rei Jaume i del vescomte de Cardona, i posteriorment del nou rei Pere II.

El cronista Desclot parlà d'en Guillem de Castellaulí fent costat a Ramon Folc de Cardona en la seva lluita per la defensa de Girona contra els croats del rei francès Felip l'Ardit (1285).

El 1337, Guillem de Castellolí (documentalment consta com de Castell Auli) tenia també el castell d'Òdena en nom del rei Pere el Cerimoniós i amb vinculació a Ramon de Cardona. Aquesta vinculació no agradava als jurats d'Igualada cosa que manifestaren en diverses ocasions al rei. Uns anys després un fogatge dimanat de les Corts de Cervera (1359) indica l'existència de 27 focs per «Castellaulí dels Comtes de Cardona». Quan es creà el comtat de Cardona, el 1375, Castellolí consta com integrat en ell. D'aquests temps hi ha notícies de picabaralles entre els bàndols dels «Castellaulins» i els «Ocellons», havent de ser pacificats el 1384 pel propi rei Pere.

El 2 de juliol de 1416 té lloc una sentència en la que el jutge declarà que el comte Joan Ramon Folc de Cardona havia de pagar 2.500 florins d'or d'Aragó al donzell Bernat d'Argençola pels drets que li pertanyien en el castell de Castellolí. De fet, el castell de Castellolí, juntament amb el d'Òdena i el de Claramunt, possessions dels Cardona, mantingueren un antagonisme amb Igualada, vila reial, situació que perdurà fins al segle XVII.

Durant la Guerra dels Segadors (1640-1652) Castellolí i el seu castell jugaren un paper important en l'estratègia d'intentar tallar el pas a les tropes castellanes. L'últim episodi que viuria el castell va ser durant la primera guerra carlina, quan Castellolí fou centre d'un destacament militar per defensar el camí i l'accés a Igualada.

L'edifici

Del recinte encara es constaten fragments importants de muralla, així com una gran cisterna i dues estances cobertes amb volta de mig punt. En un dels extrems es conserven restes de l'absis guarnit amb bandes llombardes de l'església de Sant Vicenç, que fou parroquial fins l'any 1705.

Nota: per fer aquest escrit he recollit la major part de la informació històrica del Volum V de l'obra sobre els *Castells Catalans* publicada per l'editor Rafael Dalmau en la seva segona edició de l'any 1976.

Jordi Gironès i Vilardebò
novembre de 2007